

CVM AD
GYMNASII DRVSIACI
ENCAENIA

D. XXVIII. NOV. MDCCLXV.
CELEBRANDA

214

ILLVSTRIS
MAGNIFICI MAXIMEQVE STRENI GENE-
ROSI ET AMPLISSIMI

DN. DN.

BVRGGRAVIVS REGIVS
PRAESES
PRAECONSVLES CONSVLES
PATRIAE PATRES AC NVTRITORES
MVNIFICENTISSIMI

NEC NON

EXCELLENTISSIMI PLVR. REVERENDI
PRAENOBILES NOBILES SPECTABILES
HVMANISSIMIQUE

MVSARVM FAVTORES

ET

PROMOTORES

OMNI QVO PAR EST
REVERENTIAE ET HVMANITATIS STUDIO
OFFICIOSE INVITARENTVR

BIBLIORVM

QVAE
IN PVBLICA GYMNASII ELBINGENSIS BIBLIOTHECA
EXSTANT
RECENSIONEM NONAM

NOMENCLATORI PVERORVM PRAEMITTIT
IOANNES LANGIVS

GYMN. RECT. P. P. ET MEL.

ELBINGAE LITTERIS NOHRMANNIANIS.

Dubl. do 582

Tu,
quisquis es,
antiquitatis amans
& rerum novarum cupide,
scias, me esse
monumentum
monumenti monumento
inserviens,
non mercuriale sed heliconium,
non castrense sed scholasticum
non marmoreum sed chartaceum:
pium tamen, publicum
& christianum.

Quantum enim
ante triginta tria & quod excurrit lustra
pia PATRVM PATRIAE munificentia
in
exstruendo & ornando Gymnasii aedificio
posuerit monumentum,
praedicant hodiernum adhuc Cives,
loquuntur Camoenae,
&
fera dicet posteritas.
Pyramides marmoreas
squalor saepe fordidavit,
&
statuas ex aere conflatas aerugo attigit,
utrumque temporis injuria attrivit;
ast
monumentum gloriae Nominis divini
& doctrinae usibus dicatum
memoria & sermone hominum perpetuo
propagatur,

inque

inque rebus etiam vetustissimis
florebat, viget:
aliter enim
se opificum opera,
aliter ingeniorum habent monumenta.

Anaxagoras hinc
hoc sibi unicum nominis ac famae
apud posteros in votis habuit
monumentum,
ut juventuti scholasticae
quo die mortem obiret,
ab omni studiorum labore otari,
& famae suae monumento
monumentum gratiae memoriae addere liceret.

Majores vero nostri,
de renovando Encaeniorum Gymnasii monumento
soliciti,
non, quo vetus aedificium dirui incoeptum est,
sed novi dedicationis diem
quotannis celebrari, consultum duxerunt.

Qui dies h. a. eo splendidior veniet,
quia

IMPRESSIMI ELBINGENSIS MAGISTRATVS
jussu ac indultu
publica infimul

VIRI CLARISSIMI DOCTISSIMIQUE
DOMINI

SAMVELIS GOTTLIEB STELLMACHERI

Professoris LL. OO. & Eloquentiae Ordinarii
introductio

cum Gymnasii Encaeniis erit conjungenda.

Fas ergo piumque est,
ut omnis in DEVM gratus,
nec in MAGISTRATVM, DEI Ministrum ingratus,
benevolentiam Phrotisterio Elbingensi exhibitam,
aetati suae commendet,
posteritati conservet,
& aeternitati consecret.

TE igitur,
beneficiorum DEI & MAGISTRATVS aestimator
&

sincerae pietatis ac optimarum artium
cultor,
qui

monumenta Majorum immortaliter retinenda,
novaque illis addenda putas,
hiscé invitatum habere volo,

ut

sacro scholastico

crastina luce hora ante merid. IX.

celebrando

lubens interesse,

& monumentum monumenti praesentia TVA

honorifica ornare,

TVAque pia mentis symbola addere digneris.

Tandem sit TIBI

haec votorum summa,

ut

DEVS hoc Urbis Elbingensis Palladium

splendidius in dies praestare,

ad dierum consumationem conservare

& ab omni semper tutari velit malo.

Jubet tempus, ut & illorum Bibliorum faciam mentionem, quae ante LYTHERI versionem A. 1518. Aug. Vindel. ex officina SYLVANI OTMARI in folio sequenti prodierunt titulo :

Bibel Teutsch
der erst Theil.

Haec S. S. editio inter tres illas, quae OTMARI cura A. 1507. 1518 & 1524 publici factae sunt juris, secundum occupat locum; cumque a WIDEKINDO h) admodum rara (eine S. N. N.) vocetur: dolendum omnino est, quod ejus primam tantummodo partem, (constat vero duabus,) ex donatione Viri Spectabilis Doctissimique Dn. IOANNIS DOMINICI HECHTII, p. t. Not. Offic. Pupillaris Meritissimi publica possideat Bibliotheca. Interim praestat, unam horum Bibliorum habere partem, quam plane nullam. Hic codex pro temporum conditione admodum nitidus, multis exornatus est imaginibus, gaudetque literis capitum initialibus, typis expressis; nulla tamen paginarum, nullaque versuum distinctione. Nostrae Bibliorum parti colophonem imponit Davidis psalterium, ex cujus cantico primo, ad indolem versionis hujus Germanicae aliqua ex parte cognoscendam, versum addere licet primum, sic se habentem: Selig ist d' man der nit abgieng in dem radt der ungütigen: und nit stünd in dem weg der sündler unnd nit saß in dem stül der pestilennß. Qua de editione videtis MEYERVM, m) aliosque. n)

Sequuntur Biblia Germanica, Pomeranorum dialecto conscripta, hoc sub titulo:

A dat is de ganze hillige Schrift, dudesch D. M. LYTHER, mit der besten correctur slytich collocationert unde na der sylvigen emenderet. Bart in der Fürstlichen Drückerne dorch Hans Witten. 1588. Im August. mit fg. gr. 4.

Haec Biblia, in tres partes divisa, est uno volumine compacta, jussu Serenissimi Ducis BOGVSLAI XIII. juxta exemplar Wit-

I tem-

h) in dem Verzeichniß von raren Büchern. P. I. p. 457.
m) de versionibus S. S. ante LYTHERVM. §. 3.
n) LILIENTHAL in den. Pr. Behenden. B. II. p. 55. le LONG in Bibl. Sacra P. I. p. 190. Nachrichten von einer Häll. Bibl. B. 3. p. 283.

tembergense de A. 1545, ut & illud de A. 1561, & quidem membranaceum, quod in Bibliotheca Ducali Wolgastensi tum temporis asservabatur, typis expressa esse, ipsa WITTI Chalcographi docet praefatio, in cujus fine eruditi cujusdam, qui sub literis initialibus M. J. L. latet, sequentes leguntur versus:

Haec tua te pietas docuit monumenta dedisse,

BVGS LAVE, o Magnum religionis opus.

Omnia praetereunt, Majestas sola manebit

Verbi, quod sonuit coelitus ipse Pater.

Hoc dum proponis populis patriaeque legendum;

Rite Pater Patriae diceris esse tuae.

Nulli quidem in hoc codice additi sunt capitum versus, nec in eodem paginae, sed folia tantummodo numerantur; interim ad marginem deprehendes non loca solum parallela citata, sed varias quoque glossas & annotationes. Quas inter illam, quae ad verba: *Aberst ere Geweldigen brachten eren Hals nicht thom Denste erer Heren*, Neh. III, 5. legitur, speciminis loco annotasse juvat, sic se habentem: *De Armen möten dat Crüke dragen, de Ryken geven nichtes. Dus Es hefft nicht, Sees Zincke giff nicht, Quater Dre de helpen fry.* o) Ipse vero Pomerani sermonis dialectus in causa est, cur a versione LVThERI modo laudata saepius discederent Auctores. Hinc Ezech. XIX, 9. ubi LVThERVS: *und stießen ihn gebunden in ein Gatter*, ibi versio Pomerana dicit: *und stöffen en gebunden in en Schranckwerck.* Das *Verwahrlosete* in *Israël* Jes. XLIX, 6, vocatur *dat Berröckelosede in Israël*; die *Hochzeitleute* Matth. IX, 15. de *Brutlachte Lude*, & wieder den *Stachel lecken* Act. IX, 5. gegen den *Prekel achter urbstahn*. Sic Luc. VI, 1. audit der *Astersabbath* en *Mahsabbath*, & Marc. X, 25. das *Nadelohr* en *Nateloge*. Imo colloquium, quod Ecclesiam inter ac Messiam habitum, Jes. LXIII, 2. 3. describitur, ita incipit: *Worümme is denn dyn Gewant so rotfarwich, unde dyn Kled als eines Wynparsen Tröders? Ich tröde de Wynparsen*

o) Quae verba dum etiam in nonnullis S. S. editionibus Belgicis, e. g. Delfensi de A. 1596. in 4to. aliisque leguntur, evenit inde, ut testibus VOGTIO in *Cat. libr. rar.* p. 96. & SALTENIO in *libr. rar.* p. 207. haec Belgarum Biblia Deux aas Bibel vocentur.

sen allene re. Adhaec sciendum est, quod locus ille 1 Jo. V. 7. nec in hac editione typis expressus sit. In fine vero Apocalypseos doxologia legitur ex Pf. CXXXV, 21. petita, hujus tenoris: *Geladet sy de Here uth Zion, de tho Jerusalem wanet, Halleluja*: quam demum index in univ[er]sa excipit Biblia. Hic codex p) ex librorum *Viri Plur. Reverendi Doctissimique Domini EBENTHEVR*, Pastoris quondam apud Hirschfeldenses Fidelissimi auctione, 1763 Elb. habita, Bibliothecae Gymnasii liberali animo est oblatus.

Sed progrediendum est ad alium codicem, aequè notatu dignum, scilicet ad

BIBLIA CVM CONCORDANTIIS V. & N. T.

quae, ut in fine legimus, *impressa sunt Lugduni per IOANNEM MARION. Expensis ANTONII KOBERGERI, Nurembergensis. Feliciter explicat A. N. S. 1520. d. 12. Dec. in fol.*

Hanc Bibliorum editionem, quae ante versionis vulgatae revisionem, a Sixto V & Clemente VIII curatam, prodiit, in raris habendam esse, vel exinde conjecturare licet, quod instructissimis etiam Bibliothecis publicis rarissime ea deprehenditur. Inde forsitan evenit, ut nec KNOCHIVS, q) nec WIDEKIND, r) nec VOGTIUS s) illius faciant mentionem. LE LONG vero eandem in Bibliotheca Sorbonensi, ut & in ea S. Genovesae Parisiis se vidisse, testatur. t) Dum vero illa Bibliorum editio, quae Lugduni expensis KOBERGERI per M. IAC. SACON A. 1522 publici facta est juris, cum praefata, quam in manibus oculisque habemus, ut ex KNOCHII recensione u) videre est, in omnibus fere convenit, apparet inde, illam ad hujus nostrae exemplar, SACONIS opera curaque prelo esse commissam. Quod itaque ad ipsam attinet editionem nostram, in illa, Gothicis adhuc literis, ast melioribus ac elegantioribus,

I 2

quam

- p) de quo conf. *Nachricht von der Hält. Bibl. B, VII. p. 397. VOGTIUS l. c. p. 112. & le LONG l. c. p. 248.*
- q) in der *Braunschweigischen Bibelsammlung.*
- r) in dem *Verzeichniß von raren Büchern.*
- s) in *Catal. libr. rar.*
- t) in *Bibl. sacra. P. II. p. 462. coll. p. 449. 452.*
- u) l. c. p. 846.

quàm esse solent, conscripta, non paginae sed folia CCCXVII, quibus utrumque absolvitur Testamentum, numerantur. Columna in medio cujusvis paginae relicta, illarum quaelibet in duas dividitur partes; & litera quaevis initialis non libri modo sed capitis etiam, figura ac ornatu includitur ligneo. Ipsi vero N. T. ad fol. CCXLV. praemittitur imago satis pulchra, in qua Maria & Josephus in strabulo Bethlehemitico puerum IESVM, in stramine foeni humi jacentem, praesentibus angelis ac pastoribus, flexis genibus adorantes exhibentur, verbis infra additis: O immensum chaos & inclite celsitudinis fili mi quis digne valebit tuam radiosam speciem contemplari? Praeterea in hac editione, ut ut verba in fine se habent, studiosissime revisa, correcta & emendata praeter alia canones quoque additi sunt Evangeliorum, & Evangelistarum concordantiae, capitumque summaria. Nonnulli tandem coronidis loco in fine Apoc. adjecti sunt versus, qui Orthographia servata ita incipiunt:

Fontibus e grecis hebreorum quoque libellis,

Emendata satis: & decorata simul:

Biblia sum praesens: superos ego testor & astra:

Est impressa nec in orbe mihi similis &c. w)

Hunc S. S. codicem admodum rarum *Vir Spectabilis Honoratusque Dnus. 10. HENR. DEWITZ*, Advocati, ut vocant, Communitatis spartam quadriennio abhinc nactus, non modo Bibliothecae Gymnasii liberaliter inferendum curavit, sed sequentem etiam, cujus sic se habet titulus:

HIERONYMVS FROBENIVS LECTOR

En damus Amice Lector

VTRVMQVE TESTAMENTVM

juxta vulgatam quidem editionem sed a mendis — repurgatum —

In hos enim libros vel minimum erratum intulisse, piaculum

ducimus. Basileae ex officina Frobeniana A. 1530.

M. Mart. in fol.

Haec

w) Hi versus etiam leguntur in Bibliis latinis de A. 1479. vid. WIDEKIND l. c. p. 561, ut & in illis dei A. 1486 teste SALTENIO l. c. p. 199, nec non in illis de A. 1518, Lugd. impressis, de quibus REIMANNVS in *Cat. Bibl. Theol.* p. 206.

Haec Bibliorum editio in Brunswicensi codicum sacrorum collectione, quam KNOCHIO debemus, non obvia, singulari HIER. FROBENII, IO. HERVAGII & NIC. EPISCOPII cura, ut ad calcem N. T. legimus, nitide & emaculate excusa est. Hinc emendatione ut & typorum ac chartae splendore non minus, quam raritate sua commendabilis omnino habetur. Indicem librorum V. & N. T. praemissum epistola sequitur HIERONYMI ad PAVLINVM, ejusdemque in Pentateuchum praefatio, quam ipse excipit codicis sacri textus, capitibus eorumque argumentis ac locis parallelis in margine adjectis. Dum vero versiculorum distinctio in utroque Testamento plane desideratur, in parallelis citandis sola indicantur librorum capita sectionibus, in quas quodvis distributum est caput, per elementa literarum in margine additis. Insuper praemissus est N. T. elenchus Eusebianus: in fine vero adjecta est vocum Hebraicarum interpretatio, sed longe, quam ante haec fuit, exactior, additusque sententiarum insignium index.

Progredior ad Biblia Britto-Wallica, eademque splendidissima, quae SALTENIVS x) rarissima vocat; WIDEKIND vero, y) Bibliorum Wallicorum (loquitur autem de iis, quae jam 1588 in fol. prodierunt,) raritatem probaturus, scribit: Diese Wallische oder Cambrische Bibel ist rar, ja so rar, daß man nicht einmahl den rechten Titul derselben irgendwo aufgezeichnet findet. Hinc vocatus quidem z) illorum titulum latinis allegat verbis; annum vero impressionis cum RICHARDO SIMONE a) addere non novit: quia eadem forsitan nunquam viderunt. En igitur titulum nostrorum in lingua Wallica typis expressum:

*Yssegwr-Ian, Sef yr Hen Destameut a'r Nemydd.
Llundain. 1689.*

N. vero T. anno demum 1690 in lucem emissum esse, ex ipsius rubro edocemur. Quod ad ipsa Biblia, illis nulla praemittitur praefatio, ut in aliis ejusdem linguae codicibus de A. 1588 &

I 3

1620

x) in *Bibl. libr. rar. & rariss.* p. 499. n. 2523.

y) in dem ausführlichen Verzeichniß von raren Büchern. p. 260.

z) in *Cat. libr. rar.* p. 94.

a) in *diff. de variis Bibl. edit.* p. 205.

1620 factum esse, scribit LE LONG b) sed rubrum ac librorum biblicorum recensionem sequitur statim Genesis, & Novo Test. colophonem imponunt cantilenae Dawidicae, per EDMUNDVM PRYS, Archid. Merionnidensem compositae, & A. 1690 prelo itidem commissae. Nec hoc silentii peplo involvere licet, in V. T. desiderare apocrypha, Malachia canonem illius claudente. *Vir Generosus, Plur. Rever. Doctissimusque IACOBVS a PERARD*, Borussiae Regis ab Oratoribus Aulae sacris, Ecclesiae Gallicae apud Stettinenses Pastor Primarius, ac scientiarum Academiis Petropolitanae, Berolinensi, Holmensi, Bononiensi & Rupellensi, itemque Societatibus Teutonicis Regiomontanae, Goettingensi, Gryphiswaldensi, Jenensi, Helmstadiensis, Bremensi ac Londinensi de fide propaganda adscriptus, qui magnus Musarum Elbingensium Fautor, suam in Bibliothecam Gymnasii nostri propensionem scriptis librisque oblati jam saepius testatus est, haec quoque Biblia rarissima eidem Cal. Jan. a. h. strenae loco Sedino dono misit. Imo codici huic, quam in manibus habeo, novum Ipse raritatis addit argumentum, dum in fronte illius sequentia manu refert sua: Cette Bible en langue Galoise a été tirée du Cabinet de la Reine Marie Epouse de Guillaume III. Roi d'Angleterre. Son nom se voit en plusieurs endroits de la couverture, Sedecies enim in extrema involucri facie literae Reginae initiales, M. R. deauratae & corona regia ornatae leguntur.

Porro deprehenditur in Bibliotheca Gymn. codex S. S. latinus perrarus in 8. in cuius rubro sequens legitur titulus:

*BIBLIA CVM SVMMARIORVM APPARATV
pleno quadruplicique repertorio insignita &c.*

Medium rubri occupant imagines Apost. Petri ac Pauli, Veronicae velamen, cui caput CHRISTI impressum est, tenentium. Infra autem in libri commendationem sequentes additi sunt versus:

Emendata magis scaturit nunc biblia tota

Que fuit in nullo tempore visa prius &c.

In Apocalypseos vero fine, quem folium quingentesimum exhibet, legimus, haec Biblia *Lugduni* in officina IAC. MARESCHAL A. 1019.

XVII

XVII Cal. Nov. prodidiſſe. Cūm vero artem calcographicam A. demum 1440 inventam eſſe conſtet inter omnes: c) facile dijudicatu eſt, Biblia haec Lugdunenſia non 1019, ſed quod multae abbreviaturae aliaque antiquitatis docent ſigna, A. 1519 lucem adſpexiſſe. Ipſa Biblia & charta & literae commandant, quarum quidem initiales omnium librorum aequae ac capitum ligno exculptae, facie humana ornatae apparent; epiſtolae vero HIERON. ad PAVLINVM, quae ante Geſenſin legitur, praemiſſa eſt imago quaedam, ſex creationis dies in ſex ſectionibus quam affabre exponens. Ad haec lectiones variantes partim, partim annotationes in margine poſitae ſunt notatu dignae. Sic enim Jubalem legimus lanificij & texturae artes inveniſſe, Gen. IV. Enochum, literarum inventorem, primum libros edidiſſe, c. V. Japhetum Aſtronomiae auctorem fuiſſe, c. X. Ninum patris ſui Beli ſtatuum adorari juſſiſſe, c. XI. eundemque Ninum nummos primum cuſiſſe, c. XII. Melchifeſdecum, filium Noae, ſacerdotem DEI fuiſſe, qui primus templa condidit ſacra, c. XIV. Quod vero ad illa, Jovem in Arcadia regna inſtituiſſe, c. XX. Lelium Cretenſem patrem Saturni, Veſtam vero ejusdem matrem fuiſſe, ac Minervam lanificium, olei & quadrigarum uſum inveniſſe, c. XXI. Janum in Italia regnaſſe, c. XXVI. Iſidem literas, agriculturam & mores compoſitos Aegyptios docuiſſe, c. XXIX. ea, Gentiliſmum ac Mythologiam redolentia, e S. S. paginis potius extirpanda, quam in illas inferenda eſſent. Tandem ſcias, haec Biblia a Dno. IO. FRID. ENDERSCHIO, Mathematico Regio ac Cive Elbingenſi Hono- rifico A. 1747 uſibus Bibliothecae oblata eſſe d)

ſed dicitur codex S. S. alius, quem b. LILIENTHAL e) eine haupt- rare Edition; KNOCHVS vero f) eine höchſt rare und ſaubere Bibel- Ausgabe vocant, & cujus titulus ita ſe habet:

BIBLIA

Quid in hac editione praestitum ſit, vide in ea, quam operi prae- poſuimus, ad lectorem epiſtola.

Lute-

c) LESSERS kurzgefaſſte Hiſtorie der Buchdruckeray. KAPPENS Buchdruckerkunſt. & SETLERI Aſſ. euchar. in memoriam tertii ab inventa Typographia Jubilei.
 d) vid. pura apud KNOCHVM, l. c. p. 837.
 e) in der Greg. Bibl. P. I. p. 74. f) l. c. P. I. p. 862.

Lutetiae. Ex offic. ROBERTI STEPHANI, typogr. regii. 1545.
cum priv. Regis.

Hic S. S. codex in 8. quem *Vir Plur. Rev. Doctiss. ALEX. NIC. TOLCKEMIT*, Fidelissimus tum temporis apud Preuschmarcenses, postea vero ad S. Annae verbi divini Minister, ὁ ὡν ἐν τοῖς ἀγίοις, A. 1755 Bibliothecae benevole obtulit, eo gratior & acceptior est, quo magis ad rariores & notatu dignissimas pertinet editiones. Inde evenit, ut his Bibliis VFFENBACHIVS g) pretium duodecim, Anonymus quidam h) quatuor, KNOCHIVS i) vero octo imperialium adjudicent. Tantam enim ROB. STEPHANI adversarii libro huic divino pararunt internecionem, ut vix unum aut alterum in Germania, in Gallia vero fere nullum ejusdem supersit exemplar: quippe non a Theologis modo Ecclesiae Gallicanae, ipsaque Academia Sorbonnica haec Biblia damnata fuisse constat; sed Theologi etiam Lovanienses illorum instinctu ea in indicem expurgatorium intulisse dicuntur. k) Quae Biblia cum STEPHANVS annuente Gallorum Rege, FRANCISCO I. typis nitidissimis, & ut fama est, argenteis, ast minutissimis insimul excudere in animum induxisset: in altera columna versionem latinam vulgatam, litera V notatam; in altera autem novam translationem sub lit. N, adjectis in margine annotationibus, pietatis ac doctrinae ipsius testibus, ponere decrevit. l) Quae causa fuit, cur Cel. M. MICH. LILIENTHAL m) STEPHANVM imposturae literariae accuset, ac si LEONIS IVDAE editionem Tigurinam de A. 1543 pro SANCTIS PAGNINI vendidisset, & nec VATABLI, sed suametipsas, ut & CLAVDII BADVELLI THEOD. BEZAE annotationes sub nomine suo mundo oblatuisset; a qua tamen suspicione ac impostura eum suscipere libere studet saepe laudatus KNOCHIVS. n)

In-

g) in *Bibl. Vffenb.* T. I. p. 17. n. 14.

h) in *Bibl. Anon.* Nor. 1738. p. 181.

i) l. c. p. 862.

k) l. c. p. 865. 866, ex ipsa a STEPHANO edita Apologia. p. 14. 15. REL-MANNI cat. *Bibl. Theol.* p. 223. Nachricht von einer Häll. *Bibl.* B. 5. p. 189.

l) *le LONG.* l. c. p. 602.

m) l. c. p. 74. 75.

n) in *der Braunsch. Bibelsammlung.* p. 863. &c.

Der Borredner

GODOFREDVS IVDE

bewillkommet die S. T. Höchst- und Hochgeehrtesten Anwesenden und
bittet um ein geneigtes Gehör.

Chor.

Von dem, was zu den Denkmählern Gelegenheit gegeben, reden

Martin Christian Groß
Zacharias Jansson
Benjamin Silber
Michael Gottlieb Fuchs
Daniel Samuel Rogge
August Traugott Volkemitt
Michael Braun
Daniel Gottlob Gutke.

✻ ✻ ✻

SAMVEL TESCHNER

redet von der Bilderschrift.

Chor.

Von biblischen und prophan Denkbildern sprechen

Ferdinand Theodor Brakenhausen
Johann Karus
Samuel Traugott Grüttner
Gottfried Scheiberling
Carl Wilhelm Fromme
Johann George Rabe
Gottfried Lange
Michael Samuel Nietlau.

Chor.

Chor.

Von Denksäulen machen Worte

Isaac Eggerath
Gottlieb Ballermann
Johann Gottlob Wulff
Carl Christian Kluge
Johann Ephraim Fischer
Johann Gottfried Becker
Johann Philipp
Gottfried Raphael Scubovius.

✻ ✻

Vom Recht der Colossen und Denksäulen handeln

THOMAS CHRISTLIEB ACHENWALL
IOANNES von NEAVS
HANS WILHELM HORN
IOANNES ERNESTVS KERBEIN.

Chor.

Von Denksteinen reden

Nathanael George Land
Jacob Schröter
Gottlieb Israel Schmidt
Heinrich Haage
Constantin Gottfried Witthold
Johann Gottfried Hingelberg
Christoph Ludwig Ulrich.

✻ ✻

Insbefondere handeln von den Denkbildern in Schildern, Ringen und Fahnen

Carl Alexander Brakenhausen
Theodor Ferdinand Köppen
Michael Theodor Conrad Stolk.

Chor.

Auf Ermunterung des

MICHAEL ERNESTVS FROMME

erzählen einige Denksprüche Grosser Herren

Daniel Gottfried Ranngiesser

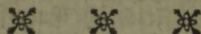
Michael Ballermann

Johann Friedrich Zeidler

Wilhelm Heinrich Kluge

Johann Jacob Groß

Berend Jansson von Tongerloos.

SAMVEL GEORGE SCHROETER

erkläret die Denksprüche der Juden.

Chor.

Von den Denksprüchen der Gelehrten reden

Ephraim Zimmermann

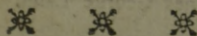
Carl Friedrich Braun

Johann Nathanael Zobel

Christoph Ballermann

Jacob Kienast

Johann Friedrich Tolckemit.

IOANNES CHRISTOPH LIEDTKE

spricht von den Stammbüchern der Gelehrten, als den Behältnissen
ihrer Denksprüche.

Chor.

Von Denkmünzen alter und neuer Zeit führen einige an

Theodor Ioan Dilla

Samuel Gottlieb Baum

Christian August Zeidler

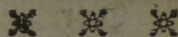
Ioan Friderich Theodor von Junge

Ioannes von Koldum

Michael Leuchert

Ioannes Horn

Ioannes Iacobus Stobba.

IOSEPHVS LVDOVICVS von IVNGE
 redet von Denkmünzen und Denksäulen der Gelehrten.

Chor.

Von Denk- und Danktagen überhaupt sprechen

Johann George Endersch
 Johann Gottfried Hanff
 Johann Schönenberg
 Johann Friedrich Endersch
 Carl Daniel Fuchs
 Peter Kawerau
 Franz Heinrich Raschke
 Johann Heinrich Scheiberling
 George Lemke
 Johann Christian Horn
 Andreas Eggert
 Christian Gottlieb Ehler.

Insbondere von Elbings Denk- und Danktagen.

Theodor Michael Sieffert
 Ioannes George Land.

Der Nachredner

IOANNES FERDINANDVS IVNGSCHVLTZ

richtet der Weisheit ein Denkmahl auf, und danket für die
 preiswürdige Gegenwart aller Höchst- und Hochgeneigter
 Musen, Söuner,

